

Nara Petrovič

Ladja norcev na slovenski način

Večne teme potrebujejo vedno znova sveže preobleke, posebej v prelomnih časih. Nastavki prihodnosti so vir upanja, zlasti takrat, kadar kriza pritiska z vseh strani in je norost že dobesedno norma. Kako se torej ne bi ob branju knjige *Alica v nori deželi* navduševal nad preprostimi svežimi prisposodobami vseprisotne norosti, ki v deželi Poteruniji bode v oči morda le malo bolj kot v deželi Sloveniji. Nevsiljivo nas knjiga opominja na našo lastno norost, ki ji tako radi dajemo vedno nove odpustke, saj tako ali tako ničesar ni mogoče spremeniti, kajne? Sploh pa norosti!

Čeprav je *Alica v nori deželi* originalno delo in ne kopija, vse aluzije nosi na dlani. Od dlani naprej je, tako je tudi prav, vse drugače: rokavi in čevlji so drugačni, prav tako liki in postave, da o Alicinih črnih laseh niti ne govorimo! Nihilizem je pogoltnil radost, a tako pač je. Evald Flisar postavlja Alico v čas, v kakršnem na najgloblji ravni živimo danes: kronično siv in krhek.

Morda bi poetično bitje z drugega planeta točno tako doživelo utrip Ljubljane na povprečen jesenski dan. Mar je narobe reči bobu bob, tako kot to stori Maček Režnja v knjigi *Alica v čudežni deželi*: "Tukaj smo vsi nori. Jaz sem nor. Ti si nora." "Kako veš, da sem nora?" želi vedeti Alica. "Moraš biti," odvrne maček. "Če ne, ne bi prišla sem."

Ali je narobe dodati, da ste tudi vi, bralci, nori? Če ne bi bili, ne bi tega brali. In jaz sem nor, sicer ne bi z vami izgubljal časa. Dobra knjiga se bralca dotakne drugače kot povprečna, podobe mu vtisne tako globoko v zavest in

podzavest, da ga zaznamujejo in spremenijo. Če berete o norosti, morate v sebi zaznati kanček norosti in se nanj odzvati.

Norost je za literaturo lahka tema. Norost je težka tema, hočem reči. Objavljenih del o norosti, neumnosti in skrajni čudaškosti je na pretek, pomislimo samo na *Hamleta*, *Don Kihota*, *Mojstra in Margareto*, *Živalsko farmo*, *Godota*, *Plešasto pevko*, *Brianovo življenje*, *Butalce ...*, da Alice v čudežni in nori deželi niti ne omenjam. Koliko jih je šele neobjavljenih?

Pri delih o norcih je težko vedeti, ali jih bodo bralci popljuvali ali se bodo vanje zaljubili. Norost je najlažje preprosto živeti. Posebej v sanjah, tam jo poznamo prav vsi. V življenju je norost kaotična, v literaturi mora imeti smisel, smiselna norost pa je bistroumni nesmisel. Ali lahko norcu, ki se zaveda svoje norosti, še rečemo norec?

Neizogibna posledica družbene entropije je upadanje najnižjega skupnega imenovalca skupne pameti. Na to namiguje vrsta prizorov iz *Alice v nori deželi*, pri čemer je treba pripomniti, da je knjiga na voljo tudi kot strip in drama, zato ne čudi, da so liki s tem imensko, značajsko in grafično usklajeni.

Slišal sem modrega človeka reči, da je nevarno podcenjevati neumnost dovolj velike skupine ljudi. Posebej če je nepregledni množici prepuščeno, da sama izbere svojega poglavarja. Tepci bodo sodili po sebi in bodo nedvomno izbrali norca. Nič lažjega kot norcu prepričati druge, naj mu sledijo! Bolj ko je nor, bolj bo uspešen.

Ko se v Poteruniji Poter Pots in Poterspot pehata za oblast, je očitno, da jima ne manjka ključne sestavine za politični uspeh: norosti. Imena junakov zgovorno sporočajo, da je politika mešanje megle in da so družbeni položaji poceni roba, s katero najvplivnejši nagrajujejo manj vplivne. Le slepci ne vidijo tovrstne blaznosti tudi v vrhu svetovne politike.

Nič drugače ni s pisatelji: nori izberejo najbolj norega in se zgledujejo po njem. Najbolj brani so tako nori, da so že pametni (ali tako pametni, da so že nori). Kdor se ima med norci za zelo pametnega – a še naprej ostaja med norci z upanjem, da bo lahko kaj spremenil, naj samemu sebi stokrat ponovi, *da so neumnosti zelo pametnih sorazmerno večje kot neumnost manj pametnih ali celo nespametnih*.

Biti noro dober pisatelj je v bistvu edino smiselno, kar je možno početi med norci. Pisatelj ničesar ne poskuša spremeniti, samo podaja zgodbo črno na belem (lahko tudi bolj sivo na malo manj sivem), in če se na podlagi njegovega pisanja vendarle kaj spremeni, lahko vedno reče, da so ga narobe razumeli. Pisatelju ni treba poskrbeti niti za to, da bi bilo njegovo delo smiselno in razumljivo. Se bodo že našli prepametni kritiki,

ki bodo napisali, kaj je v resnici hotel povedati. Kar napišejo, je navadno noro in nesmiselno, a z norcem se je nespametno kregati, bolje je biti tiho.

Indijski modrec Vemana svetuje: Nikoli ne glej norcev. Če se temu, da bi jih gledal, ne moreš izogniti, se vsaj ne pomešaj mednje. Če se že moraš pomešati mednje, vsaj ne govori z njimi. In če se tudi temu ne moreš izogniti, potem govori kot norec.

Če gledamo na norost skozi to prizmo, ima Alica prav, ko želi proč od norosti, stric Skočir pa je tisti, ki goji nora upanja. Knjiga nas sooči z vprašanjem: *Ali je strahopetno pobegniti od neumnosti?* in popelje do neizogibnega odgovora, da bežati od neumnosti ni strahopetno, ampak kratko malo neumno. Uiti ji je tako ali tako nemogoče. Bežati od neumnosti je bežati od sebe. Treba je preprosto stisniti zobe in potrpeti. Samo ozrite se okrog sebe, *kaj vse je človek sposoben prenesti, če nima izbire.*

Norca, ki je na napačni poti, o tem najlaže prepričamo tako, da se prav nič ne vmešavamo in ga pustimo, da nadaljuje svojo pot. V nasprotnem primeru bo na svoji poti vztrajal še bolj zagrizeno. Če se vmešamo, bomo kvečjemu pospešili in poglobili njegov (in s tem tudi naš!) končni fiasko, ki bo tako še mnogo večji in temeljitejši. Tu ne pomagajo niti najbolj izdelani alarmi. *V jamo zgrmimo kljub alarmu, in morda še hitreje zaradi njega.*

Norec nazadnje vedno zmaga. Vse druge zvleče v svoje noro polje razmišljanja in jih potem premaga z izkušnjami. In zadeve postajajo vse hujše! Noro polje razmišljanja je postalo norma. Treba je poudariti, da norci niso nujno neumni, kakor tudi neumneži niso nujno nori. Zares nevarni so nori neumneži in neumni norci. Takih pa v Poteruniji mrgoli!

In kaj je njihova naloga? Vse vztrajneje si prizadevajo *vse hitreje izdelovati vse tisto, kar je treba vse hitreje uničevati.* Zgražajo se, kadar *preveč izdelkov predolgo služi svojemu namenu.* Izmišljajo si *budilke, ki eksplodirajo, da nas zbudi.* Kakšna prisposoba načrtovane odvečnosti! Budilka, ki eksplodira, da nas zbudi. Da nas zbudi, seveda ne pomeni, da nas *zbudi!* Pomeni le, da nas "zbudi". Mar je kaj drugače z vsem cenanim blagom v supermarketih, na katere smo navlečeni kot na heroin?

Kako strašansko uničevalni so norci, se peščica bistroumnih zares zave po volitvah. Množica norcev se nikoli ne zaveda ničesar bistvenega, kar je v temelju destrukcije. Tudi ko nasprotuje vladajočemu norcu, mu nasprotuje na podlagi neke druge, lastne norosti. Ko med norci izbruhne vojna, je to končni dokaz zmage norosti, pri kateri so vsi poraženci. Če med Poterunijo in Slovenijo obstaja kakšna izrazita podobnost, je to zagotovo puhlost demokracije. Ni dovolj opaziti, kako neumen je povprečen predstavnik naše družbe, treba se je zavedeti, da jih je pol še neumnejših. In ko

k temu dodamo dejstvo, da vsi ti ljudje volijo, potem je burleska, kakršni smo priča v svetovni politiki, popolnoma samoumevna.

V politiki in gospodarstvu so psihopatija, sociopatija, dogmatizem in mnoge druge oblike norosti preživetveni minimum. Tisti najboljši, ki zmagujejo na volitvah in bogatijo na borzah, so ljudje skrajno izmuzljivega značaja, nezmožni samozavedanja, kaj šele samokritike, nerazsodni, podli, zamerljivi, rinejo z glavo skozi zid ne glede na vse. Po Charlesu Bukowskem je problem v tem, da so inteligentni ljudje polni dvomov, norci pa so povsem prepričani vase. Norec lahko vlada tako neumnim kot inteligentnim, nihče pa ne more vladati norcu. Če z vašim življenjem že v majhni meri upravlja nekdo drug, si lahko oddahnate. Niste nori, le neumni ste. Če ste na vplivnem položaju, je to že razlog za zaskrbljenost.

Vprašanje je, ali so današnji voditelji res tako nori, kot se zdi, ali se samo pretvarjajo, da so. Kot je rekel Laurence J. Peter: "Včasih se sprašujem, ali svet vodijo pametni ljudje, ki se šalijo z nami, ali imbecili, ki mislijo povsem resno." Ne vem, ali je bolj skrb vzbujajoče, če norosti počno iz gole imbecilnosti ali kar tako, za štos. Rezultat je sicer v vsakem primeru enak: spodkopavajo temelje preživetja civilizacije. Prav srhljivo je, ko spoznamo, da nekdo to počne dobro vedoč, kakšne bodo posledice – in to z nasmehom na obrazu.

Ko dvanajstletna Alica vse to vidi, je prav, da zavpije: To ni noro, to je vendar blazno! Seveda je nihče ne sliši, niti njen pametni (?) stric Skočir, ki se nadeja, da lahko te ljudi *ohrani vsaj pri življenju, če ne pri pameti, za kar je tako ali tako že prepozno*. Ob tem je umestno vprašanje: Čemu bi ohranjali pri življenju družbo, ki se tako trdovratno upira zdravi pameti?

Cervantes je zapisal, da je najbolj noro od vsega videti življenje takšno, kakršno je, in ne takšno, kot naj bi bilo. V Poteruniji ni nič drugače kot v Sloveniji: življenje je velika skleda (z)mešane solate samoumevnosti, tako samoumevnih, da jih goltamo kot kača, brez žvečenja. Ker nimamo referenčne točke, na podlagi katere bi razumeli, kako bi (lahko) bilo, če ne bi bilo tako, kot je, je pač tako, kot je.

Zato nas je tako strah obiskovalcev z drugega planeta. Ne, ker bi utegnili z nami podeliti kaj zelo pametnega, ampak, ker bi vpričo njih naša vsakdanja norost naenkrat preveč bodla v oči. Nemogoče bi bilo zanikati, kako nori smo. Brez skrbi, tudi gosti z drugega planeta bi ob stiku z nami odkrili svojo norost. Kontrastno nori se neradi vzajemno obiskujejo. Ker ga ni inteligentnega bitja v vesolju, ki ne bi bilo tudi noro, se tisti, ki so tehnološko naprednejši kot mi in bi nas lahko obiskali, za kaj takega zgotovo ne bodo odločili.

K sreči v dolgoročnem smislu nič, kar stori norec, ni tragično, naj gre za “posledice rezultatov ali rezultate posledic”, kar je vloga nesrečnega Potsy-wotsyja, karikature norosti še med norci. Ni čudno, da prav on srečno preživi kataklizmo, a seveda ne za dolgo, to je neizogibna posledica rezultata ... ali rezultat posledic.

Končni rezultat kronične norosti je brez izjeme tragičen za norce in za vse tisto, kar je količkaj vredno njim po njihovih zmešanih vrednotah, naj so to Poterunci ali Slovenci ali kar Zemljani. Ko norcev (se pravi ljudi) ne bo več, se bo Zemlja tako kot prej veselo vrtela okrog Sonca ter gostila nekaj starih in gotovo tudi nekaj novih življenjskih vrst, vključno z norci s tega ali kakšnega drugega planeta, nikakor ne obojih. Norci drugačne norce bodisi iztrebijo bodisi izolirajo ali pa normirajo v svojo obliko norosti, drugače ne gre. Evolucija človeštva je eliminiranje manjših norosti zavoljo združevanja pod zastavo večjih norosti vse do točke, ko najbolj komolčarska norost izpodrine vse ostale.

A ne smemo obupavati! Na Zemlji so naključja ključ do evolucije in celo najgrozovitejša norost iztisne iz naključij genialno inovacijo. George Carlin se sprašuje, ali ni morda plastika odgovor na tisočletno uganko o smislu in pomenu človeškega obstoja. Morda je Zemlja dopustila, da postanemo to, kar smo, samo zato, da bi ustvarili plastiko! Zemlja tega ni zmogla sama. Zdaj, ko ima plastiko, je čas, da mi, norci, spakiramo in gremo. Zemlja si ne deli z nami predsodkov do plastike. Zanj je plastika enakovredna njenim preostalim otrokom. In v desettisočih letih bo plastika povsem prepletena z novo paradigmo življenja, ki jo spretno vključuje. Zemlja ima to srečo, da je brez pameti, in ker je brez pameti, je tudi brez nespameti.

Plastiko lahko zamenjam s *poti*, iz katerega je narejeno prav vse v Poteruniji, poti s plastiko, iz katere je narejeno vse v našem svetu. Razumen bralec bo morda menil, da je plastika trpežnejša kot poti, a samo zato, ker ni dovolj nor, da bi razumel, kaj poti sploh je. Poti je tisto, iz česar je Bog naredil človeka in mu potem prepovedal iz tega povratno narediti Njega. Človek sme Boga narediti samo iz poti. No, lahko tudi iz plastike. Pomembno je le, da neguje enoboštvo. Drugi bogovi nikakor niso dopustni! Bog je eden in edini. *Pogoje postavlja on. Če vsi postavljamo pogoje, ne pridemo nikamor.*

Te besede Poterpotsa povedo, da je avtokracija ugrabila demokracijo. Tudi ljudje so že siti tega, da se nič ne spremeni, in si želijo, da bi nekdo preprosto vzel odločanje v svoje roke, udaril po mizi in jih vodil. Če je za odločanje zadolžen en sam človek, se vsaj kaj zgodi. Tudi če je posledica nekaj tako strašno neumnega, kot je *poti* – snov, iz katere je narejeno popolnoma vse v Poteruniji.

Poti smo, v poti se povrnemo. Nastali smo iz poti svojega dela in v poti bomo nazadnje tudi pokopani. Antropotičen bo ostal zabeležen v plasteh zemlje kot bežna črta, nič debelejša kot plast alufolije. Ostanki poti civilizacije bodo nerazpoznavni zmazki, kulturna driska, iz katere se ne bo dalo razbrati niti simptomov bolezni, za katero je umrla, niti svaril zanamcem. V globini Zemlje bodo ostala črna poti jezera, ki bodo čez milijon let hranila samouničenje neke druge nore civilizacije. In tako naprej, večno.

Večnost je neločljivo prepletena z minljivostjo in prav zato neresnična. O večnosti ni mogoče pisati knjig. Z besedami je ni mogoče res dobro poznariti, najboljši približek je nekajkratna ponovitev identičnega kratkega prizora, ki mu sledi tropičje ... Več ponovitev je dolgočasnih, preveč ponovovovovovitev pa že mučnih in neokusnih, zato na odru ali v knjigi ne smejo trajati predolgo. Norost se najbolje obnese *pol minute pred dvanajsto*. Ta časovni okvir, v katerega je postavljena *Alica v nori deželi*, prinaša napete zaplete in razplete. Pol minute pred dvanajsto lahko tudi v nesmislih prepoznamo iskrico genialnosti. V zoženih kontekstih je maloumje vir drznih rešitev po načelu obliž na obliž – dokler obližev ne zmanjka. In če jih zmanjka, jih vedno lahko nabavimo še. In še. In še. V takem okviru je izvirnost norosti zanimiva, tudi ko je bizarna.

Plastika, poti, nafta ... Ni pomembno, kaj je temeljna substanca naše ustvarjalnosti. Pomembno je imeti moč lepiti nanjo raznolike etikete. V Poteruniji, tako kot v Sloveniji, ima vrhovno moč tisti, ki si izmišlja in lepi etikete, tako na izdelke kot na ljudi. Dati stvari ime pomeni vliti ji smisel, čeprav nesmiseln. Nesmiseln smisel je najboljši smisel! Ker ga ni mogoče utemeljiti, stoji sam zase preprosto na avtoriteti tistega, ki ga je postavil. V Poteruniji je boj za moč v resnici boj za avtoriteto podeljevati nesmiselne nazive v hermetični hierarhiji, povsem odrezani od ključnega problema – kataklizme, ki trka na vrata.

Kadar se z nesmiselno etiketo strinja več kot pol volivcev, ji nihče ne more ugovarjati. In še to: če zmagovalcu volitev upade priljubljenost, kot se to zgodi Poterpotsu, vseeno ostane zmagovalec na podlagi tistega enega dne, ko so ga volivci podprli. Tako pač je. Treba je le poskrbeti, da ljudstva ne vprašamo, kaj si zares želi, in mu damo vso svobodo, da se izrazi. Na listu smeta biti dve možnosti, med katerima je dovoljeno izbrati le eno. Lahko je tudi samo ena možnost in glasovanje za ali proti. Zmagovalna izbira tako zanesljivo preseže petdeset odstotkov, uspeh volitev je zagotovljen! V Poteruniji je, tako kot v Sloveniji (in povsod drugod) zagotovljen uspeh vseh volitev. Jokati po volitvah je še bolj neumno, kot smejati se. *A smejati se ne smemo, ker ti ljudje niso le smešni, ampak tudi nesrečni.*

Alica v nori deželi nas uči, naj nikar ne prevzemamo odgovornosti za globalne težave. Prevzemati odgovornost je ravno prav noro in še dovolj inteligentno, da nas pripelje do položaja ministra, kar se zgodi stricu Skočirju, nikakor pa ne do položaja predsednika. Minister je tisti, ki mora najti vse rešitve za vse težave, in ker je to absolutno nemogoče, je nazadnje še razglašen za krivca za propad države ali kar civilizacije. Zato mu nihče ne bo postavil spomenika. Spomenik bo dobil predsednik. Tako bo lahko stal, medtem ko drugi stojijo in zijajo, kako stoji, brez skrbi, da bi utegnil izreči še kakšno neumnost.

Spomeniki morda res niso večni, vendar imajo več možnosti kot predsedniki, da preživijo propad civilizacije. Tudi če vse predsedniške spomenike po zgledu Poteruncev predelamo v nekaj tako koristnega, kot so nemi podporni stebri v votlinah naše lastne blaznosti, da se nam ne bi usula tla pod nogami in da ne bi utonili v morju nesmisla, smo opleli. Da bi dosegli položaj res visoke moči, s katerega bi lahko kaj rešili, bi morali povišati svojo norost do neznanskih višav, pri taki meri norosti pa je nemogoče rešiti kar koli.

Reši se nas lahko le toliko, kolikor rešilnih jopičev imamo. In če se jih spomnimo uporabiti. In če odbor za zmanjševanje kakovosti izdelkov ne prepove neprebojnih jopičev. In tudi če se rešimo, za kako dolgo bomo "rešeni"? Ob še tako ugodnih tokovih in vetrovih se ne bi želel za več dni oklepati le napihnjenega rešilnega jopiča nekje sredi južnega Atlantika. In nazadnje pristati na Antarktiki. Včasih se je bolje rešiti pred rešitvijo, prebosti rešilni jopič in nasmejano utoniti, kot to stori Potsy-wotsy. Pa kaj, če je takšna smrt blazna? Mar je dostojanstvena smrt kaj drugačna, ko pa tako ali tako ni nikogar več, da bi primerjal eno in drugo?

Ko razmišljam o dolgoročnih obetih za preživetje človeštva, razlogov za navdušenje ni prav veliko. In ti obeti bodo iz leta v leto slabši. Upam, da bom takrat, ko bo res grozno, že tako star in debel, da ne bom več zmoغل plavati ali teči. Bežati je neumno. In če mi telesne zmogljivosti tega niti ne dopuščajo, sem v najboljšem možnem položaju.

Nekoč sem si v Nikaragvi ogledal vulkansko žrelo, do katerega se je mogoče pripeljati kar z avtomobilom. Na parkirišču tik nad grozečim vulkanom, iz katerega so se kadili strupeni hlapi, je bila vrsta znakov: *Parkirajte vzvratno! V primeru izbruha čim prej pobegnite! Ali pa se zavlecite pod avto! Ne vdihujte hlapov več kot 30 minut!* itd. Nazaj grede sem se ustavil v muzeju, posvečenem vulkanom, in spoznal, da obstaja več vrst izbruhov. V primeru vsakega resnega izbruha so možnosti za preživetje sila majhne – v krogu več kilometrov! Vsa navodila so se mi naenkrat zazdela bizarna – kot če

bi mi gasilci svetovali, naj se v primeru požara zavlečem v hladilnik. V Nikaragvi ni nič drugače kot v Poteruniji.

Vse bolj se mi zdi, da je edina možna osvoboditev notranja – tako pred norostjo kot pred propadom civilizacije. Svet se ne bo spremenil. Vse, kar lahko naredim, je, da spremenim svoj odnos do njega. Ali me do tega pripelje brca v rit ali klofuta, niti ni bistveno. Bistveno je, da objamem lastno norost in našo skupno norost. Nikos Kazantzakis je lepo dejal, da človek potrebuje malo norosti, sicer si ne bo nikoli drznil prerezati vrvi in se osvoboditi. Norost me osvobodi norosti.

Konec knjige *Alica v nori deželi* prinaša popolno odrešitev od norosti norcev iz nore dežele. Odrešitev je lepa, tudi če za sabo potegne oklepanje rešilnega jopiča in čakanje na ugoden veter. Morda pa je to najboljša strategija? Namesto da se borimo proti norosti, ji samo pustimo, da se čim prej razmahne in tudi samouniči – na to se lahko povsem zanesemo! Potem potrebujemo le trpežnost in potrpežljivost, da dočakamo svetlejše, modrejše čase. Alica in stric Skočir zmoreta skočiti v nore svetove, verjetno bi prav tako zmogla skočiti iz njih. Tudi mi imamo to možnost, a morda bi s tem priklicali še več težav. Bo že držalo: najbolje se je zlekniti na napihljivo blazino in počakati.

Norost je težka tema, da. Rek *Klin se s klinom izbija* pri norosti v resnici ne zaleže. To je preveč tvegan pristop. Ne zaleže niti politika, kot trdi Poter Pots. Morda, morda lahko kaj doseže ženska, a ne kakršna koli. Za rešitev je potrebna blondinka, ki ne ve, česa ni mogoče narediti, neumna kot zemlja, preprosta kot prst, sproščena kot prod, do dna nespametna in zato imuna na norost.

V razmislek pisatelju naj povem le še to, da menim, da je Poterunija propadla samo zato, ker je šla Alica v noro deželo črnolasa. Rešitev civilizacije je že na samem začetku preprečil pisatelj sam. Če bi si resnično želel rešiti Poterunijo, bi naredil Alico blondinko. Črnolaska nima šans! Zdaj veste: pisatelj je naklepno potopil celotno civilizacijo, čeprav je imel rešitev ves čas na dlani. Noro, noro noro, vam rečem! Ne dvomim, da je to storil naklepno in zlovesče! Tudi če je s katastrofičnim koncem hotel bralcem sporočiti kaj zelo pomenljivega, mu težko oprostim takšno ravnen prikrivanja in manipulacije. Ena beseda bi lahko spremenila vse. *Ne cherchez la femme, cherchez la blonde!*

Vse, kar sem napisal, je skoraj gotovo noro in nesmiselno, a z norcem se je nespametno kregati, bolje je biti tiho. Bodite torej tiho in ukrepajte! Urite se v trpežnosti in potrpežljivosti. Najprej do norcev, potem do hladnega morja, v katerem bomo nekoč plavali tisti, ki bomo znali uporabljati

rešilne jopiče. Zdaj veste, kaj je treba narediti. Da se zares prepričate in prav razumete moje izjave, pa nujno preberite knjigo *Alica v nori deželi*!

Poleg tega, prosim, pišite Evaldu Flisarju, da popravi to edino napako in Alico v naslednji knjigi ob vrnitvi v Slovenijo pobarva na blond. V njegovih rokah je usoda dežele na sončni strani Alp, svoje odgovornosti za našo prihodnost nikakor ne sme jemati na lahko. Poterunija je morda morala utioniti, da se mi iz tega nekaj naučimo, ali mora propasti tudi Slovenija? Z vso gotovostjo si upam trditi, da bi trinajstletna plavolasa kraljična upravljala s Slovenijo stokrat bolje kot zmešana gruča sivolasih norcev.